

„Kniha je jako zahrada, kterou nosíš v kapse.“

“A book is like a garden you carry in your pocket.”

(latinské přísloví / Latin proverb)
Andrea Tachezy

Zahrada, ve které je člověk zahradníkem i návštěvníkem.

Zahrada, která může být užitková i okrasná.

Zahrada, do které jednou vstoupíš a chceš se tam stále vracet.

Já, městské dítě narozené na pražských Vinohradech jsem o zahradě snila celý život. O zahradě tajemné, místy zarostlé, kam se člověk trochu bojí vejít, ale stejně neodolá.

První takovou zahradou, do které jsem vstoupila, byla *Zahrada Jiřího Trnky*. Přesně taková, jak má být. S vrzající brankou, s tajemstvím, fantazií, poetikou a humorem. Nezapomenutelná, v dokonalé symbióze textu a obrazu. Trnkovy ilustrace mne provázely celým dětstvím a možná mne ovlivnily víc, než si umím představit.

Téma zahrad se mne průběžně dotýká i v profesním životě. V roce 2009 vznikl cyklus grafik – materiálových tisků *Za plotem* a *Zapomenuté zahrady*. Záchvěvy vizuálních vzpomínek na zahrady, které jsem zahlédla jen letmo. Na okamžik z okénka vlaku nebo dírou v plotě. V roce 2015 jsme spolu s Janou Šrámkovou vytvořily knihu *Zuza v zahradách*. Příběh se odehrává v zahrádkářské kolonii, v místě, které mne vždycky fascinovalo. Naposledy se malá zahrada objevila i v knize *Dům číslo 226*. A určitě nebyla poslední.

Vyrůstala jsem v secesním domě, obklopená starožitnostmi, které moji rodiče sbírali. Odtud asi pramení můj vztah ke všemu starému, dotýkanému, hojně používanému. Byla jsem samotářské dítě, hltala jsem knížky a kreslila. Toužila jsem po tom být ilustrátorkou, veterinářkou nebo strážkyní nějakého z národních parků v Africe. Svým způsobem jsem si své sny splnila (až na tu Afriku). Jsem ilustrátorka, celoživotně obklopená větším či menším počtem různě velkých zvířat. Vystudovala jsem výtvarné gymnázium a následně Vysokou školu uměleckoprůmyslovou. Z ateliéru textilu jsem přestoupila do ateliéru animovaného

filmu. Ale už během studia jsem věděla, že animovaný film nebude mojí životní cestou. Nejsem týmový hráč a u filmu, i animovaného, je to nutnost.

Po absolutoriu jsem se poměrně dlouho věnovala grafice, konkrétně hlubotisku a materiálovému tisku. V roce 2005 mne oslovili z nakladatelství Albatros, abych se zúčastnila konkurzu na ilustrace veršů Josefa Kainara. Konkurz jsem vyhrála a do dnes si myslím, že to bylo díky tomu, že se mi v noci zdálo, jak mám ilustrace udělat. Vznikla tak moje první ilustrovaná knížka *Nevidáno, neslycháno* a začala moje ilustrátorská cesta. Následovaly další tituly pro různá nakladatelství, ilustrace pro časopisy. Zpětně viděno to bylo období hledání, ze školy jsem rozhodně nebyla na praxi nijak připravená. Učila jsem se za pochodu, grafické programy jako samouk. Zkoušela jsem různé cesty...

Obrovský přelom nastal v roce 2012, kdy jsem začala spolupracovat s nakladatelstvím Běžiliška. Vytvořili jsme spolu s Robinem Králem úspěšně leporelo *Ferdinand!*, které získalo Zlatou stuhu a díky němuž jsem byla zařazena na čestnou listinu IBBY. Během dlouholeté spolupráce se zmíněným nakladatelstvím vznikly tituly *Něco ti povím*, *Johane, Křížem krážem hurá za ní*, *Lea a R*, *O čem sní*, leporela *Devět plchů* a *Když dá husa huse pusu*, *Maryčka Magdónova*, *Dům číslo 226* a *Co musejí morčata*. Všechny knihy, na kterých jsem pro Běžilišku pracovala, mám moc ráda. Nejlépe se mi ale pracovalo na titulech *Křížem krážem hurá za ní*, *O čem sní* a *Dům číslo 226*. Proč? Protože tyhle knihy vznikly z mého popudu. Měla jsem téma a chtěla ho výtvarně zpracovat, ale nechtěla jsem sama psát text. Bylo moc zajímavé zažít práci na knize jinak, než bývá obvyklé. Je obohacující a překvapivé, jak k „mému“ tématu přistoupí někdo jiný, jak ho uchopí, jaká použije slova, obraty. Na druhou stranu pak vzniká otázka, „čí“ kniha to vlastně je, vzhledem k tomu, že u knih se jako autor uvádí výhradně autor textu. Samozřejmě

s výjimkou knih autorských. Já sama jsem si zatím na autorskou knihu netroufla. Ale kdoví?! Třeba se jednou odhodlám...

Ilustrátorské práci se tedy věnuji téměř nepřetržitě šestnáct let. Vybirám si knihy, které mne opravdu osloví, případně mne donutí se posunout někam dál, jiným směrem.

Mám ráda, když mi už při čtení rukopisu hlavou běží film, vidím barevnost, kompozice. Začínám plnými skicáký, kde hledám podobu postav, prostředí. K ilustracím si ale nedělám detailní skici, jsou to spíš čmáranice kompozic. Vzhledem k mému způsobu práce není ani detailní skica možná.

Co se týká řemeslné stránky, řekla bych, že je proměnlivá. Baví mne střídání klasické techniky na papíru s prací digitální, ale bližší je mi papír.

Myslím si, že díky přípravným pracím – napínání papíru, mytí štětců, ořezávání tužek – vzniká prostor pro přemýšlení, pro určitý způsob meditace. Pomáhá mi to se na práci naladit, dostat se do ní. A pak ten prvek náhody, nechtěného! Ten mi žádný digitální program neumožní. Rozlitá barva, překvapivý otisk, náhodné setkání odstřížků – a nový nápad je tu! Tvůrčí trans trvá minimálně do chvíle, než přiletí moji ateliéroví kolegové anduláci a vytrhnou mě z něho. U kolika oklovaných ilustrací jsem se rozčilovala, co otisků v barvě namočených ptačích nožiček už jsem retušovala...

Výtvarné techniky mne baví kombinovat. Nejsem mistr v žádné z nich, ale ráda kouzím se všemi. V základu používám akvarel a akryl, pastelky, olejové i suché pastely, pracuji s koláží. U pastelek dávám přednost těm s extrémně měkkými tuhami, u koláže starým knihám s černobílými fotkami, které můžu dokolorovat. Ostatně staré papíry miluju ve všech podobách. Jen u ilustrací někdy bývá problém, že určitého typu papíru nemám dost na celou knihu. Tak si je nechávám na volnou tvorbu. To všechno dohromady, společně s mojí slabostí pro staré krámy všeho druhu, vede k tomu, že rozhodně nejsem minimalista.

Proto se v současné době věnuji kromě ilustrací i asamblážím, kde alespoň část svých pokladů zpracovávám a dávám jim nový život.

Na závěr bych se chtěla zmínit o knihách, které patří k mým nejmilejším.

Křížem krážem

Chtěla jsem udělat knihu, která by fungovala jako město, kde vkládáním volných listů vznikají nové křížovatky. Kde se kříží nejen ulice, ale i příběhy. Trochu bláznivé, veselé, bizarní. Texty naprosto skvěle napsala Šárka Krejčí. Kniha se tiskla sítotiskem a vzhledem k technologii vyšla ve velice nízkém nákladu a byla rychle vyprodaná. Je to škoda, myslím si, že je tak vtipná, že by si zasloužila dostat se mezi více lidí.

O čem sní

Kniha, která vznikla proto, že jsem si chtěla trochu hrát a vymýšlet si. Skvělé bylo, že vznikla úplně naruby. Nejdřív jsem udělala ilustrace a pak teprve napsal Petr Borkovec texty. Bylo úžasné je číst a sledovat, jakými směry se ubíraly jeho myšlenky. Ke každému tématu napsal textů víc a pak jsme vybírali ty nejlepší. Bohužel sešlo z plánu udělat ke knize dodatek, kde by byly i ty nevybrané. Byly totiž všechny skvělé. Kniha získala první cenu Fedrigoni Award a byla zařazena do katalogu White Ravens.

Dům číslo 226

Kniha, která vznikla díky domu, ve kterém jsem žila a který patřil rodině, jejíž součástí jsem dlouhou dobu byla. Zachovalo se tam mnoho původních věcí včetně fotografických alb, která mapovala život několika generací u Letenské pláně. Já jsem měla možnost vyzpovídat bývalé obyvatelky, zaznamenat jejich vzpomínky na dětství a život v domě. Na základě toho všeho pak Jana Šrámková napsala text. S Janou jsme pracovaly v podstatě paralelně. Měly jsme rámcový obsah kapitol a detaily jsme ladily v průběhu práce. Já jsem na některých

ilustracích použila fotografie z alba a dokreslením jsem na ně navazovala. Kniha byla oceněna Zlatou stuhou za ilustrace.

Maryčka Magdónova

Když v Běžilišce vznikla rubrika Jedna báseň, věděla jsem přesně, co bych chtěla ilustrovat. Tahle temná balada mne děsila už od školních let. Konečně přišly ke slovu fragmenty grafik, které jsem si dlouho schovávala s tím, že je jednou určitě použiju. Společně s omezenou barevností mi pomohly vystihnout atmosféru. Maryčka získala cenu SČUG Hollar v soutěži Nejkrásnější kniha roku.

„Pokud máte zahradu a knihovnu, máte vše, co potřebujete.“

Marcus Tullius Cicero

“A book is like a garden you carry in your pocket.” (Latin proverb)

A garden in which one is both a gardener and a visitor.

A garden that may be both useful and ornamental.

A garden that you enter once and always want to return to.

A city child, born in Vinohrady in Prague, I have dreamed of a garden all my life. A mysterious garden, overgrown in places, which you are a little bit scared to enter, but are nevertheless unable to resist.

The first such garden that I entered was Jiří Trnka's *Garden*. It was exactly as it ought to be, with a squeaking gate, mystery, imagination, poetry and humour. Unforgettable, with perfect symbiosis between text and picture.

Trnka's illustrations accompanied me throughout my childhood, and maybe influenced me more than I even realise.

The theme of gardens is also one that has interested me throughout my professional life.

In 2009 I created a cycle of graphic art – the material prints *Behind the Fence* and *Forgotten Gardens*. Tremors of visual memories of gardens that I had only glimpsed. For a moment from a train window or through a hole in a fence.

In 2015 I created a book with Jana Šrámková, *Zuza in the Gardens*. The story takes place in an area of allotment gardens, a place that has always fascinated me.

Most recently a little garden appeared in the book *House Number 226*. It was definitely not the last.

I grew up in an art nouveau house, surrounded by antiques, which my parents collected. This is probably the source of my fondness for everything old, much handled and used.

I was a solitary child. I devoured books and drew. I longed to be an illustrator, a vet or a guard somewhere in a national park in Africa.

In a way I have fulfilled my dreams (except for Africa). I am an illustrator, and have been surrounded all my life by a greater or lesser number of animals of various sizes.

I studied at a secondary school specialising in art, and later at the Academy of Arts, Architecture and Design in Prague, where I moved from the Textile Studio to the Animated Film Studio. However, while I was a student I realised that animated film was not going to be my life. Film, including animated film, requires you to be a collaborator, which is something I'm not.

After graduating I spent a relatively long time working in graphic art, specifically gravure printing and material printing.

In 2005 I was asked by the Albatros publishing house to be on the shortlist to illustrate poems by Josef Kainar. I won the job and I still think it was because I had a dream about how I should do the illustrations. And thus my first illustrated book *Unseen, Unheard* was born and my career as an illustrator started. There followed various titles for various publishers and illustrations for magazines.

Looking back, it was a period of searching. School definitely did not prepare me for practice. I learnt as I went along, I taught myself graphics programmes. I tried various paths...

A major turning point came in 2012, when I started to work with the Běžiliška publishing house. Robin Král and I created the successful board book *Ferdinand!*, which won a Golden Ribbon and thanks to which I was put on the IBBY Honour List. During many years of working with the publisher, books arose such as *I'll Tell You Something, Johan; This Way, Criss, Cross, After Her; Lea and R; What They Dream About*; the board book *Nine Dormice and When a Goose Gives a Goose a Kiss; Maryčka Magdonova; House Number 226 and What Guinea Pigs Have to Do*. I am very fond of all the books on which I worked for Běžiliška. However, I most enjoyed working on *Criss, Cross, After Her, What They Dream About* and *House Number 226*. Why? Because these were books that I initiated. I had a theme and I wanted to work on it artistically, but I didn't want to write the text myself. It was very interesting to experience working on a book in a different way from usual. It is enriching and surprising to see how someone else approaches 'my' theme, how they deal with it, what words they use, what turns of phrase. On the other hand there then arises the question of 'whose' book it really is, given that in the case of books the author is always given as the author of the text. With the exception of auteur books, of course. I have not yet ventured to create an auteur book. But who knows?! One day I might pluck up the courage...

Illustration is thus something that I have devoted myself to almost continuously for sixteen years. I choose books that really speak to me, or which force me to move further, in another direction.

I like it when I am reading the manuscript and I can already see a film in my

head, colours, compositions. I begin with full sketchbooks where I search for the form of characters, the environment. I do not do detailed sketches for the illustrations, however; they are more scribbled compositions. Given the way I work, a detailed sketch is not even possible.

In terms of craftsmanship, I'd say it's varied. I enjoy alternating classical techniques on paper with digital work, but I'm closer to paper.

I think that preparatory work – stretching the paper, washing the brushes, sharpening the pencils – creates space for musing, for a certain type of meditation. It helps me to get in tune with the work, to get into it. And then there's the principle of chance, the unintended! No digital program can provide that. Spilt paint, a surprising print, the chance meeting of cut-off snippets – and a new idea is born! The creative trance lasts at least until the budgies with whom I share my studio fly up and drag me out of it. How many pecked-at illustrations have exasperated me, how many traces of paint from little bird feet have I had to retouch...

I enjoy combining artistic techniques. I am not a master in any of them, but I like conjuring with all of them. My basic ones are watercolour and acrylic, coloured pencils, oil and dry pastels, working with collage. With pencils I prefer the extremely soft ones, while with collage I like to use old books with black and white photographs that I can colour. Indeed, I am extremely fond of old papers in all their forms. With illustrations, however, it is sometimes a problem that I do not have enough of a certain type of paper for the whole book, and so I tend to leave them for free work. All of this, together with my weakness for old junk of all kinds, means that I am definitely not a minimalist. As a result, as well as illustration I am currently engaged in assemblage, where I can make use of at least part of my treasures and give them a new life.

In conclusion I would like to mention some of the books that are among my favourites.

Criss, Cross

I wanted to make a book that would function like a city, where by adding loose sheets of paper new crossroads would appear. Where not just streets cross each other, but stories as well. A little mad, fun, bizarre. The absolutely fantastic text was written by Šárka Krejčí. The book was printed using screen printing, and in view of the technology used, had only a very small print run that quickly sold out. It's a pity, I think it's such a funny book that it deserves to find its way to more people.

What They Dream About

A book that was created because I wanted to play and imagine a little. The great thing is that it came together back to front. First I did the illustrations and only then did Petr Borkovec write the texts. It was amazing to read them and follow the direction his thoughts were taking him in. He wrote several texts for each theme, and then we chose the best. Unfortunately, we didn't go ahead with the original plan to create an appendix to the book with the texts that were not chosen. They were all of them fantastic. The book won first prize in the Fedrigoni Awards and was included in the White Ravens catalogue.

House Number 226

A book that was created thanks to the house in which I lived and which belonged to the family of which for a long time I was part. Many original things had been kept, including photograph albums mapping the lives of several generations in the Letná district. I had the opportunity to ask the former occupants all about it, to record their memories of childhood and life in the house. On the basis of all of this Jana Šrámková wrote the text. Jana and I worked together essentially in parallel. We had the rough

content of the chapters, and we fine-tuned the details as we were working. For some of the illustrations I used photographs from an album and followed on from them using drawing. The book won a Golden Ribbon for the illustrations.

Maryčka Magdonova

When Běžiliška came up with the series One Poem, I knew exactly which one I wanted to illustrate. This dark ballad has horrified me since I was a schoolchild. Finally, the graphic fragments that I had kept hidden for so long, thinking that I would one day definitely use them, came into their own. Together with the limited use of colour they helped me to create the atmosphere. Maryčka won the Association of Czech Graphic Artists Hollar award in the Most Beautiful Book of the Year competition.

"If you have a garden and a library, you have everything you need."

Marcus Tullius Cicero

Bibliografie / Bibliography

TRNKA, Jiří. *Zahrada*. Praha: SNDK, 1962.

vlastní tvorba / own work:

KAINAR, Josef. *Nevidáno neslycháno*.

Praha: Albatros, 2005. ISBN 80-00-01487-4.

KRÁL, Robin. *Ferdinande!* Praha: Běžiliška, 2013. ISBN 978-80-86471-47-1.

PONDĚLÍČKOVÁ, Klára. *Něco ti povím, Johane*. Praha: Běžiliška, 2014.

ISBN 978-80-86471-49-5.

KLIMENTO VÁ, Jana. *Lea a R*. Praha: Běžiliška, 2015. ISBN 978-80-906112-2-1.

KREJČÍ, Šárka. *Křížem krážem hurá za ní*. Praha: Běžiliška, 2015.

ISBN 978-80-906112-0-7.

BORKOVEC, Petr. *O čem sní*. Praha: Běžiliška, 2016. ISBN 978-80-906112-8-3.

MALÝ, Radek. *Devět plchů v pelechu*. Praha: Běžiliška, 2016.

ISBN 978-80-906467-3-5.

BEZRUČ, Petr. *Maryčka Magdonova*.

Praha: Běžiliška, 2017.

ISBN 978-80-906467-5-9.

ŠRÁMKOVÁ, Jana. *Dům číslo 226*.

Praha: Běžiliška, 2017.

ISBN 978-80-906467-8-0.

KRÁL, Robin. *Když dá husa huse pusu*.

Praha: Běžiliška, 2020.

ISBN 978-80-88360-04-9.

PONDĚLÍČKOVÁ, Klára.

Co musejí morčata. Praha: Běžiliška, 2021.

ISBN 978-80-88360-06-3.

1

4

5

2

3

6

- 1/ Projekce Trnkova filmu *Sen noci svatojanské* / Showing of Trnka's film *A Midsummer Night's Dream*
- 2/ Mezioborový večer studentských prezentací / Interdisciplinary evening of student presentations
- 3/ Workshop pod vedením / led by Marco Ieie
- 4/ Galerie Inkubátor – vernisáž výstavy / Opening of the exhibition of Andrea Tachezy, Marco Ieie and Jan Šrámek
- 5/ Přednáška / Lecture by Fanuel Hanán Díaz
- 6/ Autorské čtení / Author's reading by Radek Malý